

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ВЕСТ ИЗДАВА СВАСИ ДАН ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗПОСИ:
 Месечно 3 драхле, тримесечно 9 драх-
 ле, годишње 36 драхле

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва
 Хотел „Кавала“ (ул. Александра Вел. бр. 7).

БРОЈ 10 лепта.

Уређује О Д В О Р

БРОЈ 10 лепта.

Енглеска победа

— Успех у Месопотамији —

Лондон, 20. септембра

Листови објављују најновије извештаје односно операција у Месопотамији: Генерал Мод, врховни командант трупа у Месопотамији проширио је напад на фронту од 50 км, на обема обалама Еуфрата Енглези су заузели варош Мусанд и напредују преко ове тачке. Број заробљеника, задобивених десет прелази 5.000 у коме је и командант турских трупа са целним генералштабом, као што је већ објављено у званичним коминике. Генерал Мод, према листовима, извее је највећу и најзатнију битку на фронту Месопотамије

Пеглерско-виршлерски јубилеј

Овогодишњи 17 август (4 август по нашем броју) је у Београду свечани дан. „Оружана сила“ бечких пеглера, виршлера, келкера и фризера прославља је тада у целој Аустрији, па и у Београду, први пут рођени дан сага „ратног госнодара“ цара Карла. Поводом тога „Б. Новине“ даде су један додат (али не „за српског сељака“), који је посвећен усмемени на други догађај из аустријске историје, која се опет у Београду истога дана десило пре 200 година (1717 године). На име 17 августа 1717 године аустријски војсковођа Јованније Савојски — Еуген, витез поносити својом је и предао Београд ондашњем аустријском цару Карлу VI. Та слачност прилика и догађаја даде је повода неком аустријском пеглеру у Београду, који има и „мисао за повјесне везе“ да се мало прочи са историјом и да мало на доколици профангазира. Овај пеглер настави да 17 август 1717 године и 17 август 1917 године имају неке сличности и „споља“ и „унутра“. И како има смисла „за повјесне везе“, он овако пегла: као што је судија Ахмед III 1717 године потцењивао Аустрију и њену војску и говорио да ће је прегазати, тако су и, уочи овога рата, краљ Петар и његови политичари прачали о подели слабе Аустро-Угарске и присаједињању српских покрајина Србији. И кад је то рекао, он је повукао мало дима од кумура у нос, па је повукао једну викасту „илафију“ преко историје: „Које ли то исто кад би смо ли стали по сјединачном записнику „Народне Одбране“? И онда прелази на финансијске невоље аустријске и онда (1717 год.), и у очи овога рата (1917 год.), и у размираце и неслоге у Аустрији и онда и сада, па додаје: И оба пута и тад брже 200 година као и данас, била је то иста стара, верна војска, много класетана, попут пастрорчета на држа-

ва према потреби опремане, која је стојала на бранику царства“. Кад је ово рекао, повукао је још једном појаче дима из пегле, па је у валозу опет почео да буца о сличности између Ахмеда III и краља Петра, и о Елзасу и Лотарингији. Али и ако га је онај дим из пегле спао и занео, ипак се не бунило тргао и нечега се сетно. Сетио се да се забатргао, па се стара да забатрга своју бруку и каже: „Бо-жешта и насипи око Београда обљажиле су понова аустријско и немачко братство у оружју“. И онда се петпуно трезни од бунила, па прича како је 1717. године Јованније Савојски увео Београд са Виртембержанцима, а 1915. године увео га је маршал Макезен с Баварцима. Али га опет спопада бунило те налази неке сличности између ондашњег гувернера у Србији Александра Виртембершког и садашњег „боруна“ Ренела Баренсфелда. За Србију је био усрећатељ и ондај као и овај! Али овај одушевљени и дином занесени пеглер као да не види да се овим преклапањем јавко, јаккојбрукао. Помоћи ћемо му да се расчисти и да види да би много памети нији био да је кутао и да није ништа причао о оној „оружаној пеглерско-виршлерско фризерско келлерској сади.“ Прво: Јованније Савојски није Аустријанац, већ Француз; маршал Макезен није Аустријанац већ Немац. Друго: Јованније Савојски није освојио Београд помоћу бечких виршлера, пеглера, келкера и фризера, већ помоћу виртембершке војске; маршал Макезен није такође освојио Србију помоћу те већ помоћу баварске војске. „Ово „друго“ не види занесени пеглер, или то покушава да „згландује.“ Пеглер неће да каже како се проводила та пеглерско-виршлерско војска, кад је масу водили Французи или Немци, или

кад уз њу није било српских и хрватских граничара, Чеха, Виртембержанца и Бавараца. Да кажемо ми: она је увек „давала петима вјетра“ (да се послужимо пеглеровим изразом) или се предавала непријатељу листом. Ми немамо тако много смисла за „повјесне везе“ као овај пеглер, али знамо да су Аустријанци стално вукли батине, с ким год су се пеглали, само ако су били зами: и од Турака, и од Француза, и од Та-лајаца, и од М’јара и од Немаца па и Срба Пољо-река прилично потегаше (да ли то пеглер памта?) Нека се пеглер распита како су се провели његови пеглерско-виршлерски прелици 1683 године, кад им Муја д’сје под Б.ч, а како они 1848. године ходе су онако добре лемали М’јари. И као што је 1717 године спасао Фриц-ца Јованније Савојски с Виртембержанцима, а (1915 год. Макезен с Баварцима и с Бугарима, тако ту је 1883 године спасао Пољак Собјески с Пољацима, а 1848 Рус Ђенерал Паскиевич с Козацима. И тако је ова пеглерско пегла некој сличној аустријској пеглерско виршлерској војсци, право буничање пеглери, коме је пуна глава дима од угља, и која и ако има неког смисла за повјесне везе, смисла за пристојност и скромност нема баш ни најмање. И у овом је случају овај бечки пеглер, по пеглерском обичају, пошало на „фрајмузику“ покушати да на-бјега врат туђу јаку, која му је дата на „па-глање“ и „глолицовање.“

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Буенос Ајрес, 20. — На родни узрвност у корист прекида односа са Немачком по-виза се све више и више Председник републике савзаво је из ивстурски савез.
 Буенос-Ајрес, 20 — Група конзервативца подвела је подгела је парламенту законски пројекат у коме трежи да се прекину одних дипломатски односа са Немачком.
 А т в а, 20 — Парламенту је отпочео ред. Председник г. Софулис дао је на читање телеграме између са српском скупштинком.
 А т в а, 20. — Патрисе савзаво из дипломатског вазора, да се прици Вазов труд да ступи у додир са посланицима Споразума у Веру по редстаом бугарског посланика, који још један одржава однос са аме-ричким представником у швај царској престолници.
 Рио де Жанейро, 20 — Поводом вести која је кру-жила односно сдматљња бра-зилжавских трупа у Европу, уредник листа »А Матее» на-

тер-иукао је г. Пезавху мини-стра спољ. послова који је ре-као: „Ми ћемо кооперирати о таврајући наши престанисти Савезничком лађима, ставају-ћи нашу целокупну флоту на њихово расположење и усту-пајући све наше производе који су им користи. Ако то штампа не разуме Савезници су разу-мели и усвојила програм. У о стилом дата је потпуна слобода Бразилијанцима која желе да ступе у Савезничку војску.“

Демократизација Немачке

— Чланак једног немачког по-сланика
 Женева, 20. септ.
 „Ноје Цархер Цајтунг“ објављује чланак из пера једног немачког посланика разхетага, чије име се не помиње из пољазљивих разлога. Писац чланка по-виза од 3 тачке: (1. Ни-који статистичари немачки продају сумарнскеј ак-цији врло ограничавене ре-зультате; 2) Противно миш-љењу канцеларову, Аме-рика може послатиу Фран-цску више стотина хи-

љада људи; 3) На основу трогодишњег искуства, ва-ља бити на опрези од Ру-се, који су спознали за бр-во опорављање. Зато цен-тралне силе морају тамо држати вниате снаге.
 С обзиром на све то, зашто се не почињу пре-говори за мир? Таково по-татак поставља пи ац и одговара: Зато што Сјо-рвизм веће. Немачки је готса да даје гаранције, али Споразум има хиља-ду разлога да не верује садашњој Немачкој. Гле-деште Споразума било би друкче, кад не би мо-рао рачунати са интрига-ма и подвалама једног мизантар зма, по својој природи антианцифистич-ког.
 Пасац завршује напоже-ном, да се новим људима као што су Келман, Порш, Шпан, Хелферх и др. не може ништа постићи. По-требна је естансна демо-кратизација Немачке, где би наред имао право да управља сам собом. То би био прави услов засебног мира.

Помоћ Јапана

— И терв ицја јапанских трупа —

Милано, 20. септембра
 Дописник „Секела“ у Лондону телеграфаше: Последњих дана у Паризу, Риму, Лондону и Вашингтону држале су кон-ференције између Савезничких министара спољних послова и јапанских посланика због догађаја у Руси и Јапан је доста-мно савезничким владама да је он готов, не очекујући пролеће да узакже Русију целу своју помоћ и људима и материјалу. Америчка комисија вежњора која је отпутовала у Русију, у савезности с Јапаном, реорганизовала је потпуно триас си-барску железницу која је у могућности да вреноси велики број људи и материјала. Савезничке владе су претресле по-пућену јапанску помоћ у сваком погледу. Решење су да се та помоћ одмах прихвати. На тај начин на источном фронту кроз кратко време појавиће се трупе Мекеда.
 Дописник »Корниер де ла Сера« телеграфаше: Од нате-реса је истања вјезаве које је учинио грсф Исха, шаф јапан-ске мисије код владе Сједињених Држава, односно одлуке Те-кијске владе да се концентрашу све ивдустријске и скопик-ске снаге за производњу муниције намењене Русији. Амерички министар спољних послова јако је задовољава са резултатима које је постигао са јапанском мисијом. Грф Исха је изјавио да ће Јапан учинити све што може само да би задовољао Сједињене Државе и да ће искористити своју трговачку фло-ту за снабдевање Руса.

Шпијунске афере

— Нова отараба против Шведске
 Њујорк, 20. септембра.
 Листови објављују нова отарића, којима се дока-зује саучесничтво немач-ког и шведског послани-ка у Мексику у патачу отпремања шифрованих депеша за Немачку. У мексиканским круговима ова открића произвела су знатно узбуђење. [Мин-слово, послова изјавио је, да неће предузимати ни-шта док не добије званич-не потврде.
 Лондон, 20. септембра.
 „Тајмс“ пише поводом нових открића: „Не чуди нас, што у Вашингтону

смавтају мексикански слу-чај озбиљним, него арген-тински. Показује се, да је шведска влада то знала. Одговор Шведске Арге-тини није био задовоља-вајући. Очекујемо какав ће одговор сад доће.
 Британска штампа кон-статује, да из свега види, да је велики део швед-ских дипломата у служби Немачке. То гледиште по-јачава држање шведске владе.
 Амерички листови ке-ментаришу врло оштро нова открића. „Ворлд“ ве-ли, да мексика:ски случај не даје више шведској влади ни најмање опрв-дање. Њена дипломатски служба само је маска за

службу кавтеру. Сјед. Др-жаве и Савезници преду-вее мере према томе.
 Мексико, 20. септембра
 Листови објављују раз-на писма оvd. немачког посланика Ех рга, ксајдо-казују саучесничство швед-ског посланика. Један лист тражи протеровање Ехс-р-та као „опасног странца.“

ОКО ПАТА

— Топошке пуцањ и трсиак гранава
 Још увек се код нас чују претарке око тога може ли чо-век де чује топошки пуцањ пре- него што гранава де њега ста-не, па према томе може ли и да се скриве од ње. И ако смо већ пет година урати, а пакто патаче још није на свакога од нас преч. шкөөо. А у ствари, врно је просто.
 Гранава има различату бр-зину, према томе из каквог топа понази. Почетна брзина пројектила из дугачких топова износи 400 до 950 метара у секунди; код кратких топова, тако износи х-убица, па бр-зина износи 300 до 400 мета-ра; код најкраћих топова, ро-вовских мерзера 80 до 150 ме-тара, и код извучених мерзе-ра 150 до 300 метара. Кад се то злав, а кад се има на уму да се звук вреноси брзином од 330 метара у секунди, онда је лако израчунати да ће из мер-зера звук стаћи до човека у-век пре него гранава, а да ће на протав код дугачких топо-ва, на обична одстојања, гра-ната стаћи до човека пре него да топовски пуцањ.
 Када смо ја обична од-стојања, зато што се и код дугачких топова однос мења кад се гађа на врло велику да-љину. Ево зашто: Никада гра-ната не вде истом брзином по-чевши од топа па све до места, него брзина њена постаје све мања што се даље од топа од-лази. Према томе, код дугачких топова гранава пуцује веко време брже него ли звук, али како брзина гранава постаје све мања а брзина звука остаје иста, то звук на извесном о-стојању изапосле стагае грана-ту, па је онда и прстигаа. А то значи, да на извесни, реде-тљиво кратка одстојања грана-та из дугах цела стаже пре него звук од топовског пуцања, па онда да долази извесно ме-сто на које и гранава и звук у једном истом тренутку, и најпосле, да се на даље иза то-га места увек прао чује пу-цањ па тек после тога да пада гранава.
 Те прелазне гранава разле су за разне топове. За наш обични пољски топ од 75 ми-лиметара своји ствар у том погледу овако: Почетна брзина његовог пројектила износи 529 метара, а то значи да његова гранава вде из почетка много брже него звук од пуцања; раз-мак који протекло између тре-зутка кад гранава паде и тре-

